Parlament Europejski
2019-2024

Komisja Praw Kobiet i Równouprawnienia

2022/2139(INI)

10.1.2023

PROJEKT SPRAWOZDANIA

w sprawie regulacji dotyczących prostytucji w UE: jej skutków transgranicznych oraz wpływu na równouprawnienie płci i prawa kobiet (2022/2139(INI))

Komisja Praw Kobiet i Równouprawnienia

Sprawozdawczyni: Maria Noichl

SPIS TREŚCI

Strona

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO 3

UZASADNIENIE 8

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

w sprawie regulacji dotyczących prostytucji w UE: jej skutków transgranicznych oraz wpływu na równouprawnienie płci i prawa kobiet
(2022/2139(INI))

Parlament Europejski,

– uwzględniając art. 4 i 5 Powszechnej deklaracji praw człowieka z 1948 r.,

– uwzględniając Konwencję ONZ z 1949 r. w sprawie zwalczania handlu ludźmi i eksploatacji prostytucji,

– uwzględniając art. 6 Konwencji z 1979 r. w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet (CEDAW), której celem jest wyeliminowanie wszelkich form handlu kobietami i wykorzystywania kobiet do prostytucji,

– uwzględniając Protokół o zapobieganiu, zwalczaniu oraz karaniu za handel ludźmi, w szczególności kobietami i dziećmi, uzupełniający Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej (protokół z Palermo z 2000 r.),

– uwzględniając działania specjalnego sprawozdawcy ONZ ds. handlu ludźmi, zwłaszcza kobietami i dziećmi,

– uwzględniając komunikat Komisji z 14 kwietnia 2021 r. w sprawie strategii UE w zakresie zwalczania handlu ludźmi na lata 2021–2025 (COM(2021)0171) oraz dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/36/UE z 5 kwietnia 2011 r. w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar, zastępującą decyzję ramową Rady 2002/629/WSiSW[1] (dyrektywa w sprawie zwalczania handlu ludźmi),

– uwzględniając swoją rezolucję z 26 lutego 2014 r. w sprawie wykorzystywania seksualnego i prostytucji oraz ich wpływu na równouprawnienie płci[2],

– uwzględniając ogólne zalecenie Komitetu ds. Likwidacji Wszelkich Form Dyskryminacji Kobiet nr 38 (2020) z 20 listopada 2020 r. w sprawie handlu kobietami i dziewczętami w kontekście globalnej migracji,

– uwzględniając sprawozdanie Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) z 10 czerwca 2021 r. w sprawie ograniczenia popytu sprzyjającego handlowi ludźmi w celu wykorzystywania seksualnego,

– uwzględniając swoją rezolucję z 10 lutego 2021 r. w sprawie wdrożenia dyrektywy 2011/36/UE w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania go oraz ochrony

[1] Dz.U. L 101 z 15.4.2011, s. 1.
[2] Dz.U. C 285 z 29.8.2017, s. 78.

ofiar[3],

– uwzględniając rezolucję Rady Europy z 8 kwietnia 2014 r. w sprawie prostytucji, handlu ludźmi i współczesnego niewolnictwa w Europie,

– uwzględniając art. 54 Regulaminu,

– uwzględniając sprawozdanie Komisji Praw Kobiet i Równouprawnienia (A9-0000/2023),

A. mając na uwadze, że prostytucja oraz związany z nią wyzysk i handel ludźmi w celu wykorzystywania seksualnego nasilają się; mając na uwadze, że są to globalne zjawiska związane z płcią, które dotykają najbardziej zmarginalizowanych członków społeczeństwa, przy czym zdecydowana większość osób uprawiających prostytucję to kobiety i dziewczęta, a prawie wszyscy nabywcy usług seksualnych to mężczyźni;

B. mając na uwadze, że przyjęte na arenie międzynarodowej sformułowania stosowane w większości prawnie wiążących tekstów to „prostytucja kobiet” oraz „prostytucja”;

C. mając na uwadze, że różne środki regulacyjne dotyczące prostytucji mają zróżnicowany wpływ na równouprawnienie płci;

D. mając na uwadze, że kobiety uprawiające prostytucję są ponadprzeciętnie narażone na przemoc i wykorzystywanie;

E. mając na uwadze, że zapewnienie integralności cielesnej wszystkich osób oraz zagwarantowanie równości i poszanowania praw kobiet musi leżeć u podstaw strategii politycznych państw członkowskich i UE;

F. mając na uwadze, że istnieją silne powiązania między prostytucją a przestępczością zorganizowaną, np. handlem ludźmi;

G. mając na uwadze, że do uprawiania prostytucji skłania ludzi wiele czynników, w tym ubóstwo, wykluczenie społeczne i doświadczenie migracyjne;

H. mając na uwadze, że prostytucja ma skutki transgraniczne i wpływa na prawa kobiet i równouprawnienie płci; mając na uwadze, że rozbieżności w prawodawstwie dotyczącym prostytucji w UE są korzystne dla handlarzy ludźmi i zorganizowanych grup przestępczych; mając na uwadze, że wszystkie państwa członkowskie mają prawny obowiązek zniechęcania do handlu ludźmi i przestępczości zorganizowanej oraz eliminowania ich;

Porównanie państw członkowskich

1. zauważa, że podejście do regulowania prostytucji różni się w poszczególnych państwach UE i dotyczy trzech kluczowych elementów: osoby prostytuujące się, nabywanie usług seksualnych (tj. popyt) i stręczycielstwo; podkreśla, że różne przepisy mają różny wpływ na kobiety uprawiające prostytucję, ich prawa, ogólne prawa kobiet,

[3] Dz.U. C 465 z 17.11.2021, s. 30.

równouprawnienie płci, popyt, społeczeństwo i kraje sąsiadujące;

2. ubolewa nad brakiem wiarygodnych, dokładnych i porównywalnych danych w poszczególnych krajach;

Rzeczywistość prostytucji

3. zauważa, że kobiety uprawiające prostytucję są ponadprzeciętnie narażone na przemoc i wykorzystywanie; odnosi się do badania przeprowadzonego w 2019 r. przez niemieckie Federalne Ministerstwo ds. Rodziny, Seniorów, Kobiet i Młodzieży, zgodnie z którym 41 % badanych kobiet uprawiających prostytucję doświadczyło w związku z tym przemocy fizycznej lub seksualnej (lub obu naraz);

4. podkreśla ustalenia tego badania w odniesieniu do doświadczeń kobiet uprawiających prostytucję, które były ofiarami nadużyć w dzieciństwie i okresie nastoletnim;

5. podkreśla, że zgoda jest dobrowolna jedynie wtedy, gdy nie ma nierównowagi sił między zaangażowanymi osobami; zauważa jednocześnie, że ludziom może być niezwykle trudno uświadomić sobie, że są ofiarami, zwłaszcza gdy nie znają swoich praw, i przypomina dynamikę związków przemocowych;

6. zauważa, że pogorszenie się sytuacji społecznej i gospodarczej w wyniku pandemii COVID-19 sprawiło, że nasiliły się wszelkie formy nadużyć i przemocy wobec kobiet, w tym prostytucji; ostrzega, że sytuacja ta ulegnie dalszemu pogorszeniu w związku z obecnym kryzysem energetycznym i związanym z kosztami życia;

7. podkreśla, że Parlament Europejski uznał w swojej rezolucji z 26 lutego 2014 r. w sprawie wykorzystywania seksualnego i prostytucji oraz ich wpływu na równouprawnienie płci, że prostytucja i wykorzystywanie seksualne naruszają godność ludzką, są sprzeczne z zasadami praw człowieka obejmującymi równość płci, a zatem są sprzeczne z zasadami Karty praw podstawowych Unii Europejskiej; przypomina, że w swojej rezolucji z 5 lipca 2022 r. w sprawie ubóstwa kobiet w Europie określił prostytucję jako poważną formę przemocy i wykorzystywania[4];

Wpływ na kobiety uprawiające prostytucję

8. potępia fakt, że kobiety uprawiające prostytucję nie mają ochrony prawnej z powodu kryminalizacji, co oznacza, że są ciągle zagrożone nękaniem policyjnym i sądowym, są narażone na dodatkowe niebezpieczeństwa i stygmatyzację, wpływające negatywnie na ich zdrowie, i dlatego też doświadczają trudności w kontaktowaniu się ze służbami wsparcia i korzystaniu z praw podstawowych; ubolewa nad faktem, że zarówno klienci, właściciele domów publicznych, jak i handlarze ludźmi często pozostają bezkarni;

9. zwraca uwagę na negatywne skutki depenalizacji stręczycielstwa i nabywania usług seksualnych, która poprzez pozorną społeczną normalizację prowadzi do nasilenia handlu ludźmi i wykorzystywania seksualnego, a ponadto ukrywa przymus, manipulację, przemoc oraz wykorzystywanie, będące realiami prostytucji, gdyż brak umiejętności językowych, bezbronność i niepewne warunki są wykorzystywane, by

[4] Teksty przyjęte, P9_TA(2022)0274.

zmuszać kobiety do uprawiania prostytucji i do pozostawania w niej; ubolewa nad faktem, że nawet legalizacja prostytucji, stręczycielstwa i kupowania usług seksualnych nie oznacza końca stygmatyzowania kobiet uprawiających prostytucję;

10. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że coraz więcej krajów przyjmuje i wdraża model nordycki/ równościowy; popiera feministyczne podłoże tego modelu i jego cel, jakim jest osiągnięcie równouprawnienia płci, oraz podkreśla pozytywny wpływ tego modelu na prawa osób uprawiających prostytucję i na walkę z handlem ludźmi;

Popyt na rynku

11. zauważa, że prostytucja i handel ludźmi w celu wykorzystywania seksualnego istnieją tylko dlatego, że jest na nie popyt;

12. zauważa, że depenalizacja stręczycielstwa i kupowania usług seksualnych zwiększa popyt, wzmacnia pozycję strony popytowej i normalizuje kupowanie usług seksualnych; podkreśla, że nadal utrzymuje się stygmatyzacja osób uprawiających prostytucję, zwłaszcza kobiet;

Wpływ na handel ludźmi w celu wykorzystywania seksualnego

13. wyraża zaniepokojenie faktem, że legalizacja prostytucji promuje struktury prawne, za którymi mogą się ukrywać handlarze ludźmi;

14. podkreśla, że handel ludźmi w celu wykorzystywania seksualnego nasila się ze względu na wysoki popyt; zwraca uwagę, że jest to szczególnie widoczne w krajach o liberalnym modelu regulacyjnym, podczas gdy kraje stosujące model nordycki/ równościowy nie są już dużymi rynkami handlu ludźmi w celu wykorzystywania seksualnego;

Wpływ transgraniczny

15. zauważa, że różne podejście do regulacji w UE ma zróżnicowane skutki oraz że kobietom uprawiającym prostytucję przysługują różne prawa i ochrona w poszczególnych państwach członkowskich; podkreśla, że średnio 70 % osób uprawiających prostytucję w UE to migrantki oraz że handel ludźmi w celu wykorzystywania seksualnego dotyka głównie kobiety i dziewczęta pochodzące ze wschodu Unii Europejskiej;

16. podkreśla, że rozbieżne przepisy oznaczają, że niektóre państwa członkowskie UE mają więcej ofiar handlu ludźmi niż inne, oraz że swobodny przepływ osób w UE pomaga przemieszczać się z jednego rynku na drugi;

Wpływ na równouprawnienie płci i prawa kobiet

17. podkreśla, że związany z płcią charakter prostytucji odzwierciedla i powiela panujące stosunki władzy; podkreśla, że prostytucja i wykorzystywanie seksualne są zarówno przyczyną, jak i skutkiem nierównego traktowania kobiet i mężczyzn oraz powielają i utrwalają stereotypy dotyczące kobiet i mężczyzn;

18. podkreśla, że środki regulacyjne mają zróżnicowane skutki dla mężczyzn, młodzieży

oraz całego społeczeństwa;

Rola państw członkowskich oraz UE

19. podkreśla, że państwa członkowskie mają obowiązek chronić prawa kobiet i integralność cielesną oraz promować równouprawnienie płci, a także podkreśla rolę UE w tym działaniu w ramach społeczności międzynarodowej oraz w zapewnianiu równej ochrony i równych praw we wszystkich państwach członkowskich;

20. wzywa państwa członkowskie do podjęcia działań w następujących obszarach: zapobieganie prostytucji, dekryminalizacja osób uprawiających prostytucję, programy wychodzenia z prostytucji, ograniczanie popytu, karanie klientów, destygmatyzacja i eliminowanie stereotypów; wzywa państwa członkowskie do ograniczenia popytu przy jednoczesnej ochronie kobiet i ich praw, do położenia kresu kryminalizacji i stygmatyzacji osób uprawiających prostytucję oraz do zapewnienia strategii wyjścia z prostytucji i bezwarunkowego dostępu do systemów zabezpieczenia społecznego i reintegracji;

21. wzywa państwa członkowskie do dopilnowania, aby nakłanianie danej osoby do czynności seksualnych w zamian za wynagrodzenie, obietnicę wynagrodzenia, świadczenie rzeczowe lub obietnicę takiego świadczenia, przyjmowanie takich czynności seksualnych lub ich nabywanie było traktowane jako przestępstwo;

22. wzywa państwa członkowskie do podjęcia działań w celu zwalczania ekonomicznych, społecznych i kulturowych przyczyn prostytucji, tak aby kobiety dotknięte ubóstwem, wykluczeniem społecznym, dyskryminacją i migracją nie padały ofiarą tej formy wyzysku;

23. wzywa do przyjęcia konkretnych środków, aby pomóc kobietom uprawiającym prostytucję w reintegracji społecznej i zawodowej; apeluje o stopniowe wdrażanie takich programów wyjścia z prostytucji, o wspieranie kobiet w ich indywidualnych sytuacjach, o uznawanie potencjału ludzkiego oraz o dostosowanie programów szkolenia zawodowego i dalszego kształcenia;

24. apeluje o kompleksowe wsparcie psychologiczne, medyczne i społeczno-ekonomiczne dla osób będących ofiarami prostytucji i osób, które z niej wyszły;

°

° °

25. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji.

UZASADNIENIE

Debata na temat prostytucji i jej regulacji toczy się obecnie w wielu państwach UE i na świecie. Przepisy, które różnią się w poszczególnych państwach członkowskich, prowadzą do zróżnicowanych realiów oraz skutków dla osób uprawiających prostytucję, co jest rozczarowujące i nie sprawdza się w ich indywidualnych sytuacjach.

Temat, który w zasadzie dotyczy bezpośrednio tylko nielicznych osób w społeczeństwie, jest dyskutowany emocjonalnie, czasem wręcz zawzięcie. Prostytucja, handel ludźmi i wykorzystywanie seksualne są coraz częstszymi globalnymi zjawiskami związanymi z płcią, które dotykają najbardziej dyskryminowane grupy społeczne – dlatego musimy dopilnować, aby prawa kobiet były w centrum tej dyskusji. Ponadto musimy przyznać: w prostytucji na całym świecie spotykamy najbardziej bezbronne kobiety i dziewczęta. Wiemy ponadto, że osoby najbardziej zmarginalizowane nie trafiają tam dobrowolnie, ale często z powodu braku perspektyw w kapitalistycznym i patriarchalnym społeczeństwie. Pozorna normalizacja prostytucji, która ma miejsce w wielu państwach członkowskich, maskuje rzeczywistość przymusu, manipulacji, przemocy i wyzysku. Ukrywa fakt, że brak znajomości języka, niepewna sytuacja, bieda i wykluczenie społeczne to czynniki wykorzystywane do zmuszania kobiet do prostytucji, aby zapewnić mężczyznom dostęp do kobiecych ciał. Nowe badanie przeprowadzone w Niemczech wykazało, że większość nabywców usług seksualnych wie, że kobiety uprawiające prostytucję nie są wolne i nie robią tego dobrowolnie. Co więcej, pokazuje, że to akceptują, przymykają oko, a nawet daje im to dodatkowe poczucie władzy.

Prostytucja jest formą przemocy, a także zarówno przyczyną, jak i skutkiem nierówności płci. Związany z płcią charakter prostytucji odzwierciedla dominujące relacje władzy w naszym społeczeństwie. Prostytucja powiela i utrwala stereotypy dotyczące kobiet i mężczyzn. Obejmuje to wyraźnie pogląd, że ciała kobiet i dziewcząt muszą być na sprzedaż, aby zaspokoić męskie zapotrzebowanie na seks, oraz pogląd, że mężczyźni muszą i mają prawo przeżywać swoją seksualność z inną osobą. Wywiera to również wyraźny wpływ na równouprawnienie płci i dalsze przestrzeganie praw kobiet.

Prostytucja ma również skutki transgraniczne dla kobiet, ich praw i równości płci, dlatego należy zająć się tym na szczeblu europejskim, aby zapewnić kobietom na całym świecie takie same prawa i ochronę. Dane pokazują, że kobiety uprawiające prostytucję są coraz bardziej narażone na przemoc i wyzysk. Szczególnie niepewna jest ich sytuacja zdrowotna w porównaniu z resztą populacji. Przyczynia się do tego również ich stygmatyzacja, która utrzymuje się niezależnie od sytuacji prawnej prostytucji. Stygmatyzacja nie dotyczy jedynie strony nabywającej oraz czerpania korzyści z cudzej prostytucji. Osoby uprawiające prostytucję nadal są jednak marginalizowane i stygmatyzowane. Ponadto ich dostęp do praw podstawowych jest utrudniony.

Istnieje również szereg powiązań między prostytucją a przestępczością zorganizowaną, taką jak handel ludźmi, handel narkotykami itp. Wiemy, że w krajach, w których stręczycielstwo, nabywanie usług seksualnych i związana z tym infrastruktura prawna są zdepenalizowane, handel bezbronnymi kobietami oraz osobami nieletnimi jest ułatwiony.

Potrzebujemy ogólnoeuropejskiego podejścia, aby popyt na prostytucję i rynek prostytucji nie przenosiły się po prostu do następnego państwa członkowskiego i aby chronić prawa kobiet

ponad granicami oraz zabezpieczyć kobiety przed wyzyskiem.

Kryminalizacja osób uprawiających prostytucję nie może być rozwiązaniem. Jej skutkiem są jedynie brak pewności prawa, ciągłe zagrożenie ściganiem przez policję i prokuraturę, dodatkowa bezbronność i stygmatyzacja oraz negatywny wpływ na zdrowie i bezpieczeństwa. Powoduje ona również trudności w kontaktach z usługami wsparcia i brak dostępu osób uprawiających prostytucję do podstawowych praw. Najwyższy więc czas, aby państwa członkowskie podjęły działania w zakresie prewencji, dekryminalizacji osób uprawiających prostytucję, przy jednoczesnym wsparciu programów wyjścia z prostytucji i programów reintegracji, destygmatyzacji i redukcji stereotypów, oraz aby nie stroniły od karania klientów. W końcu to żądania klientów stanowią podstawę wyzysku mającego miejsce w prostytucji. Popyt sprawia, że handel kobietami jest popularny. Wykorzystuje słabości i brak alternatyw. Ponadto sankcjonuje system nierówności i wyzysku, którego ofiarami są głównie kobiety i dzieci.

Feminizm to walka z systemem i z patriarchatem, która zawsze wywoływała protesty. Fakt, że nie ma takich protestów w przypadku legalizacji stręczycielstwa i nabywania seksu, powinien dać do myślenia.